

Vesthimmerlands Museumsforening

Det gamle husmandssted i Ullits

Indholdsfortegnelse

Leder	s. 3
Broders klumme	s. 4-5
Vikingsmedjen ved Lovns Sø	s. 6-7
Nyt fra museumsundervisningen	s. 7-10
Kulturarvstjenesten Vesthimmerland	s.11-12
Kulturarvsbussen	s. 12
Ertebølle	s.13-14
Lokalhistorisk Arkiv for	
Løgstør og Omegn	s. 15-16
Aars Arkiv	s. 16-17
Slægtsforskerne	s. 17-18
Vesthimmerlands Kunstforening	s. 19
Efterårsprogram	s. 20-21
Firmamedlemskaber	s. 22
Vesthimmerlands Museumsforening	s. 23
Bestyrelsen	s. 24

Vesthimmerlands kulturarv - nu med App

Den nye App kan søges under navnet "Vesthimmerlands Museum - Kulturarv" og "Kulturarvstjenesten Vesthimmerland" i App Store.

Ved søgningen i App Store er det vigtigt at vælge "Kun iPhone". For at se de opdateringer, som løbende uploades til denne App, er det nødvendigt vælge "Opdater ved start" under "Indstillinger" på iPad/iPhone.

God fornøjelse med museets nye App, der er blevet til som et projekt under KulturarvNord.

Vesthimmerlands Museum

Åbningstider

1. maj - 31. august:
dagligt kl. 11-17
mandage lukket

1. september - 30. april:
dagligt kl. 13-17
mandage lukket

Lukket 24.-25. og 31. december
samt 1. januar

Øvrige besøg efter forudgående
aftale med museet

Kontortid:

mandag - torsdag: kl. 9.00 - 16.00
fredag: kl. 9.00 - 13.00
tlf.: 98 62 35 77

mail: mail@vmus.dk

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

www.kulturarvstjenesten.dk

Leder

På Vesthimmerlands Museum er vi nogle, der det sidste par år har drillet Broder Berg og kaldt Vesthimmerlands Museum en Gaselle virksomhed. Det er erhvervsavisen Børsens betegnelse for virksomheder, der har taget nogle ekstraordinære vækstspring. Vesthimmerlands Museum kvalificerer sig i høj grad til denne betegnelse.

Er der forskel på en erhvervsvirksomhed og et museum, når vi taler vækstvirksomheder?

Hvad er betingelserne for at opnå vækst?

Grundlæggende er det jo, at man kan afsætte sine produkter, og at man kan rejse økonomi eller kapital til sin vækst.

Potentialet er der!

På Vesthimmerlands Museum kan vi sig ja til begge dele!

Lad mig nævne et par af de nyeste ”investeringer”: Stenaldercentret i Ertebølle og museumsunderviser Kim Callesen. Begge har givet umiddelbart afkast i form af stor aktivitet, masser af besøgende og over 10.000 glade vesthimmerlandske børn.

Men selv succeser skaber ikke nødvendigvis automatisk økonomi inden for museumsvirksomhed. Det er en af de store forskelle. Og man skal ikke tro, at

man bare går i banken eller til investorer, når man er et museum og vil vokse.

Det hedder kommunale og statslige tilskud, fonde og projekter. Det er hårdt arbejde – ca.1/3 af ressourcerne går med ansøgning, administration og afrapporteringer. Her ligger man absolut ikke på den lade side, og mange af museets ledende medarbejdere dedikerer en ikke uvæsentlig del af deres tid til at skaffe penge.

Som ethvert andet statsanerkendt museum er vi på Vesthimmerlands Museum forpligtiget i henhold til museumslovens fem grundpiller: indsamling, registrering, bevaring, formidling og forskning. Det skal der være penge til; men ikke alle områder er lige ”interessante” for fonde og andre mulige eksterne finansieringskilder.

Derfor er den lokale økonomiske opbakning helt afgørende for også at kunne arbejde med at skaffe midler udefra!

Hardy Jensen

Formand for Museumsforeningen

Nisserne har meldt deres ankomst....
og vi vil gerne have hjælp til at modtage dem...

Broders klumme

Sommerens hedeølge er overstået, og Vesthimmerlands Museum gør klar til et ”hedt efterår”. Arrangementskalenderen bugner af aktiviteter på museet, i Ertebølle og mange andre steder rundt omkring i Vesthimmerland. Arkæologernes og historikernes skriveborde er godt fyldte med opgaver, og Kulturarvstjenestens medarbejdere er i fuld gang med at gennemføre interviews, indsamle viden, producere tekster og afholde arrangementer i form af borgermøder, kirkerundvisninger og guidede ture i hele kommunen.

Efterårets særlige udfordringer ligger i spørgsmålet om, hvordan museets mangesidige aktiviteter inden for de **fem museumssøjler**: *indsamling, registrering, forskning, bevaring og formidling* kan konsolideres fremadrettet.

Her skal Vesthimmerlands statsanerkendte museum for arkæologi og nyere tids kulturhistorie kunne leve op til Kulturstyrelsens meget konkrete krav, især inden for områderne undersøgelse, forskning og museumsundervisning.

Der er presserende behov for at kunne fastholde og sikre det nødvendige faglige man-power.

Her står vi foran ganske betydelige udfordringer.

Fremtiden skal gås i møde med en visionær og realistisk planlægning.

I denne forbindelse er genopretningen

af Stenaldercenter Ertebølle kommet godt i gang, og mange gode kræfter på og omkring centret arbejder på højtryk for at udvikle stedets potentialer til en betydelig turistattraktion i regionen.

Planlægningsarbejdet er sat på skinner, og nu forestår det kæmpestore arbejde med at rejse finansiering. Ertebølle er en betydningsfuld lokalitet i Vesthimmerland og rummer ganske store muligheder for at skabe enestående oplevelser med natur og kulturarv.

I år er det 15 år siden, at Vesthimmerlands Museum flyttede ind i sine nye udstillingslokaler. Samtidig blev den gamle præstegård overtaget til administrative formål. At denne enorme forbedring kunne realiseres, var en fantastisk stor bedrift, og der skal rettes en stor tak til de kræfter, der i sin tid arbejdede ihærdigt for projektet. Men i løbet af de 15 år har forudsætningerne for professionel museumsdrift ændret sig grundlæggende, og i dag står vi ikke blot med en forældet udstilling, men også med en administrationsbygning, der udover at være dårligt egnet til administrationsformål også trænger til grundlæggende istandsættelsesarbejde fra kælder til kvist.

Det er nu på højeste tid at tage fat i visioner og planer, der kan forny husets udstillings- og publikumskoncept og samtidig forbedre de fysiske rammer for administrationen. Vesthimmerlands Museums naboskab til Vesthimmer-

lands Gymnasium og HF, VUC og Vesthimmerlands Musikhus ALFA byder på enestående muligheder for at skabe en ø eller en slags campus for kultur, dannelse og læring, et **”Kulturforum Vesthimmerland”**.

Når rådhuset flytter, bliver der mulighed for at tænke visionært og sætte Aars og Vesthimmerland på Danmarkskortet ved at knytte de nævnte institutioner sammen med det formål at skabe et markant og dynamisk sted for *kultur, kulturarv, kunst og læring* med betydning for hele Himmerland. Byerne i landdistrikter er under forandring, og der skal findes løsninger for, hvordan mindre bysamfund kan styrkes, således at bosætningsattraktiviteten kan blive fastholdt og øget. Mange undersøgelser peger på, at attraktive tilbud på kultur- og vidensområdet spiller en afgørende rolle.

Kulturforum Vesthimmerland kunne være en oplagt vision for udviklingen af Vesthimmerlands Kommune.

Broder Berg
Museumsdirektør

Oplysninger om museets virke og arrangementer kan ses på:

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

og i museets elektroniske nyhedsbrev,

som du kan tilmelde dig

(an@vmus.dk),

hvis ikke du allerede får det.

Vikingsmedjen ved Lovns Sø

I maj måned udgravede museets arkæologer dele af et værkstedsområde fra vikingetiden og den tidlige middelalder.

Det undersøgte område ligger ved Hole nær bredden af den inderste del af Lovns Sø. På forhånd havde museet forventninger til, at området kunne gemme på væsentlige fortidsminder fra netop vikingetiden og den tidlige middelalder. Udgravninger i områderne rundt om Lovns Sø har nemlig tidligere budt på fine fund af langhuse og grubehuse fra vikingetiden, mens en intensiveret metaldetektorafsøgning til stadighed bidrager til et større indblik i områdets betydning for omkring 1000 år siden.

Allerede under forundersøgelsen viste det sig, at området gemte på jernslagge, ildsteder og forskellige jerngenstande, og da hele udgravningsfeltet stod åbent kunne det konstateres, at der kunne være tale om resterne af en smedje. Trods udgravningsfeltets ret begrænsede omfang, rummede det seks ildsteder, hvoraf det ene fremstod med stensætning, og i det hele taget var ganske velbevaret. I alle seks ildspåvirkede områder blev der fundet såkaldte hammer-skæl, som er et spildprodukt ved smedeaktivitet, og som derfor tydeligt indikerer, at der må have foregået en intensiv smedning i området.

Hvæssesten

Ved udgravningen blev der blandt andet fundet en jernkniv og en hvæssesten samt en del klinknagler af samme type som dem, der for eksempel er fundet ved Aggersborg og andre vikingelokaliteter. Klinknaglerne kan være tegn på, at smedeværkstedet skal ses i sammenhæng med datidens skibsfart, idet klinknagler var en betydelig del af skibenes konstruktion, men også en sliddel som af og til skulle udskiftes.

Klinknagler

Udgravninger af lignende smedjer viser, at der kunne foregå mange forskellige værkstedsaktiviteter på samme sted. For eksempel blev der i 2001 undersøgt en meget velbevaret smedje ved Viborg Sønderø. Her blev det do-

kumenteret, at der i løbet af en meget kort årrække, var blevet fremstillet både ben-, træ-, og metalhåndværk i samme værksted. Man kan forestille sig, at pladsen eller måske selve værkstedet har været ejet af en lokal høvding, som så har kunnet leje eller låne det ud til diverse håndværkere, når der var brug for det.

Ved værkstedet ved Lovns kunne der ikke umiddelbart erkendes spor af andre værkstedsaktiviteter end metalhåndværk. Dette skyldes især bevaringsforholdene, som ikke var gunstige for træ og ben. Til gengæld var smedeværkstedet mod vest og nord afgrænset af en grøft, der kan have fungeret som parcelgrøft. Sådanne områdeinddelinger eller parcelleringer er blandt andet kendt fra Ribe, hvor man i vikingetiden havde et meget stringent system til tildeling af værksteds- og handelspladser. Måske har noget lignende fundet sted ved Lovns Sø.

I vikingetiden var Lovns Sø med stor sandsynlighed en fjordarm til Limfjorden, og på den måde en perfekt naturhavn – godt beskyttet af Lovnshalvøen. Selve navnet *Lovns* betyder *roligt vand*, hvilket igen kan tyde på, at området var kendt som en sikker havn. Kæder man smedjen sammen med de tidligere fund af langhuse, grubehuse og de mange metal- og møntfund, der er gjort i området, tegner der sig et billede af, at områderne langs bredderne af Lovns Sø var hyppigt besøgte i vikingetiden.

Området har sandsynligvis huset både beboelser, handelspladser og værksteds/håndværkspladser. I lidt større skala skal området derfor ses i direkte sammenhæng med de andre store vikingelokaliteter langs Limfjorden, som blandt mange andre tæller Lindholm Høje, Næsby og Aggersborg.

Jernkniv

Ved udgravningen blev der taget en hel del prøver af hammerskæl, gulvlag og slagge.

Det interessante bliver nu at få analyseret de mange prøver, for på den måde at kunne få et nærmere indblik i præcis hvilke håndværk og metallurgiske processer, der har fundet sted.

Martin Sejr Nielsen

Arkæolog

Vesthimmerlands Museum den 29. juli 2014

Udsigt over Lovns Sø: Bjarne fortæller

Nyt fra museumsundervisningen

Museumsundervisningen ved Vesthimmerlands Museum lever, har det godt og er nu en sprælsk næsten 3-årig med mange berøringsflader.

Siden sidste indlæg i dette blad har der - ud over den "almindelige" undervisning for kommunens skoleelever - især været fokus på:

Udviklingsprojektet "**Museumsundervisning for børn med særlige behov**", der kom i stand, efter at vi var blevet opmærksomme på de mange positive tilbagemeldinger, vi fik fra denne målgruppe, omfattende elever med diverse diagnoser: *ADHD, OCD, ADD, Downs syndrom, fysisk og psykisk handicappede børn og elever fra AKT-klasser*. Det har været et meget lærerigt forløb for både elever, lærere og museumsunderviseren!

Resultaterne er blevet delt på en Temadag for lærere og museumsfolk i foråret, samt i en **rapport**, der kan rekvireres hos undertegnede. Faktisk er resultaterne så gode, at det er besluttet at arbejde videre med *udvikling af forløb, vidensdeling, networking m.m.* blandt otte deltagende museer landet over. Det videre arbejde er støttet med 1.65 millioner kr. af Kulturstyrelsen.

Museumsundervisningen finder nu ikke kun sted på Vesthimmerlands Museum,

men også på Stenaldercentret i Ertebølle, og senest er der indledt samarbejde med Herregården Hessel. Det er meget positivt, at det er muligt at samarbejde på tværs af flere museer til glæde for elever, lærere og ansatte.

Elev fra Vestermarkskolen grutter mel på Stenaldercentret i Ertebølle

Undervisningen er meget mobil i tid og sted og foregår således ikke kun på kulturinstitutionerne. En stor del af undervisningen foregår ude på skolerne, hvilket gør det muligt at lave længere forløb, da det jo er nemmere at flytte en museumsunderviser frem for en hel klasse. En stadig større del af undervisningen foregår også ude på de historiske lokaliteter f.eks. Matematik på Aggersborg, besøg i Borremosen eller besøg i Ettrup Jættestuer. Det er med til at give eleverne følelsen af ”historiens vingesus”.

En stadig større del af gæsterne er voksne. Det kan måske undre læseren, men besøgstallet for voksne gemmer

Elever fra Løgstør Skole har Matematik på Aggersborg

på: temadag for lærere og museumsansatte, gæster på undervisningsmesse i foråret, kurser i ”brug af museet i undervisningen”.

Vi søger at udbrede kendskabet til de pædagogiske muligheder, museumsverdenen kan give lærerne i deres fagdelte og understøttende undervisning. Det falder i god tråd med intentionerne bag skolereformen.

Besøgstal for skoletjenesten

Alle tal er på basis af museumsunderviserens løbende registrering, der kan rekvireres ved kontakt til undertegnede.

År	Samlet antal	Antal børn	Antal voksne	Gys og gru	Forløb på VMÅ +Ertebølle	Forløb på skoler	Forløb i alt	Forløb for børn med særlige behov
2011*	1281	915	176	190	42	4	46	2
2012	4233	3461	460	312	116	32	148	26
2013**	4949	3465	1294	190	142	45	187	36
2014***	1964	1229	735		26	36	62	18
I alt	12427	9070	2657	692	300	81	443	82

Kommentarer til besøgstal:

- 2011* : Undertegnede blev ansat ved Vesthimmerlands Museum (VMÅ) d. 1/10 2011.
- 2013**: I 2013 betød lærer-lockouten og deraf aflyste forløb et fald i antallet af gæster med ca. 500 stk.
- 2014***: Dækker KUN forårsperioden 1/1-30/6.
- Besøgstallet for Stenaldercentret i Ertebølle er lidt af en ukendt faktor, da der stadig ikke har været en "normal" sæson. I 2014 har der således været 11 undervisningsforløb før skolernes sommerferie.
- De 443 gennemførte forløb bestod af ca. 150 forløb af 1-1,5 klokke-times forløb, 20 forløb var under en times varighed og de resterende 273 forløb var på 2,5 op til 6 klokke-timer.
- Der er en generel stigning i efterspørgslen efter længere forløb, der går over flere dage; dvs. museets deltagelse i emne/temadage eller projekter.
- Der er stor interesse for forløb, der foregår hjemme på de enkelte skoler.
- 19 %, svarende til 82 forløb, var for "Børn med særlige behov" dvs. børn fra x-klasser, AKT-klasser, specialskoler, børn med diverse diagnoser ADHD, ADD, OCD, Downs Syndrom, Aspergers Syndrom og generelt inden for autismespektret.
- Besøg af "Børn med særlige Behov" afviger ikke vedr. forløbets varighed. Holdstørrelsen er ofte 10-12 elever eller mindre. Der er generelt meget gode erfaringer med denne gruppe børn, der bl.a. er beskrevet i rapporten "Museumsundervisning for børn med særlige behov", som museumsun-

derviseren har været hovedforfatter på og deltager i.

- Vi oplever generelt en stigende interesse fra skoler i nabokommunerne. I 2014 har der således været 7 undervisningsforløb for klasser fra nabokommunerne
- Besøgstallet for voksne er også stigende. Der har været flere særarrangementer for voksne, men med undervisningsrelateret indhold: fx deltog museet i undervisningsmessen, var arrangør af ”Temadag om museumsundervisning for børn med særlige behov”, kursus for lærere, samtidig med, at der generelt er flere lærere med grupper af ”elever med særlige behov”

Forårssæson:

Nedenstående tabel viser besøgstallet for forårssæsonerne 2011-2014

2011	0
2012	1825
2013	1687 ”Lockout” kostede ca. 500 gæster
2014	1964

Tabellen viser et rimeligt konstant besøgstal på omkring 2000 i forårssæsonen.

Museumsundervisningen kører ”derud af” med et forventet gæstetal på 5-6.000. Der er mange aktiviteter i og ud huset, og der samarbejdes på tværs af

museer og andre institutioner i Vesthimmerland og fra efteråret 2014 også på tværs af landet.

Chancen for succes ligger i samarbejdet - og måske gennem et tættere samarbejde i kommunen? Kan det tænkes, at et tættere og mere koordineret samarbejde mellem kulturinstitutionerne er vejen frem? En *koordineret skoletjeneste med de faglige kompetencer på kulturformidlingen samlet for at bidrage til at fylde elevernes kulturelle rygsæk*, hvis indhold de skal trække på gennem ungdoms- og voksenlivet.

Venlig hilsen

Kim Callesen

Museumsunderviser

Book en rundvisning på museet!

Brug museet til oplevelser sammen med dine arbejdskolleger, venner eller foreningskammerater og bestil en rundvisning ved museumsleder Broder Berg eller museumsinspektør Bjarne Henning Nielsen

Besøget kan rundes af med et lettere traktement i museumscaféen. Ring for nærmere oplysninger.

Vesthimmerlands Museum
tlf.: 98 62 35 77

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

Kulturarvstjenesten Vesthimmerland

2014 har indtil videre været et travlt år for Kulturarvstjenesten Vesthimmerland.

I samarbejde med Vesthimmerlands Kommune og seks borgerforeninger på og ved Lovns Halvøen har Kulturarvstjenesten udarbejdet historisk materiale, som i den kommende tid bliver sat op på forskellige steder på halvøen. Teksterne fortæller i korte træk om udvalgte byer og sogne, og de bliver sat op i forbindelse med stisystemet, som går rundt langs kyststrækningen på halvøen. Ved hjælp af smartphones kan yderligere informationer, billeder og videoklip om lokaliteterne findes frem.

Vesthimmerlands Museum har fået en app til iPhone og iPad under navnet *Kulturarvstjenesten Vesthimmerland*. App'en er et nyt servicetilbud til gæsterne i kommunen for herigennem hurtigt at finde frem til kulturarvsseverdigheder og lære om områdets spændende kulturhistorie. På app'en er indarbejdet 27 filmklip med fortællinger om lokaliteter rundt om i kommunen. Adressen til den nye app er annonceret på Kulturarvstjenestens hjemmeside:

<http://www.kulturarvstjenesten.dk/>

Kulturarvstjenesten har i 2014 forsøgt sig med et nyt tiltag: **borgermøder**. Borgermøderne er tænkt som en *introduktion til lokalhistorien i en by eller et sogn*, hvor udgangspunktet er den nære fortælling. Hvordan er udviklingen foregået i området fra oldtiden og op til i dag.

De fem borgermøder i Strandby, Testrup, Aalestrup, Skivum og Simested forløb over al forventning, og med et besøgstal på 40 personer pr. møde var de godt besøgt.

Borgermøde i Simested

Efter oplægget fra Kulturarvstjenesten er ordet frit, og de fremmødte kan komme med supplerende historier eller spørgsmål. På den måde indsamler Kulturarvstjenesten nye oplysninger, som bliver fulgt op af besøg hos nogle af deltagerne fra borgermøderne, hvor en mere grundig indsamling og registrering bliver færdiggjort.

Derudover fortsætter Kulturarvstjenesten sin udadvendte og opsøgende indsats og har blandt andet været ude at indsamle viden om traktortræk. Dette skete ved et stævne i Aars med efter-

følgende interviews med trækkere, speakeren fra stævnet og publikum.

Traktortræk på pladsen bag Messecenter Vesthimmerland i Aars, den 28. juni 2014.

Herudover har Broder Berg fortsat sine **kirkerundvisninger**, hvor det foreløbig er blevet til ni rundvisninger. Arkæologerne har også delt ud af deres viden ved en række forskellige **rundvisninger og foredrag**. Der var blandt andet rundvisninger ved Myrhøj, Ertebølle, Aggersborg og Borremose. Foredragene spredte sig over så forskellige emner som runestenen i Skivum, stendyngegravene ved Vestrup og Stonehenge i England.

I den kommende tid vil Kulturarvstjernen fortsætte aktiviteterne. Planlægningen er i fuld gang, og der var fuldt program i august med blandt andet rundvisning i Østerbølle jernalderlandsby og megalitsafari.

Dernæst følger kirkerundvisning i Vognsild den 9. september.

Arrangementerne vil løbende blive annonceret på museets hjemmeside.

Kim Iversen
Museumsinspektør

Kulturarvsbussen

Igen i år kørte Kulturarvsbussen på kryds og tværs i det ganske vesthimmerlandske område.

Frokosten blev i år indtaget i Foulum, Ullits, Svingbjerg nye sognehus, hvor præsten, Troels Laursen, fortalte om tankerne bag huset, og om hvilke spændende tanker, der foreligger omkring området, som knytter sig til sognehuset. Vi glæder os meget til at se det, når det bliver en realitet.

Selve sognehuset er også utrolig spændende med ”togskinner” gennem huset og perron udenfor. Huset er nemlig bygget over den gamle bane, så ”skinnerne” i indgangspartiet danner skel mellem de to afdelinger af huset.

I Ullits så vi også det gamle husmandssted, der er vist på forsiden. Der har boet en mand ind til en gang 1970’erne, og der er stort set intet blevet ændret i indretningen som huset blev bygget en gang i 1800-tallet.

I Aggersborg Kirke så vi denne graffiti fra vikingetiden. Der står:

Præsten Thorleif skal tale lidt mindre

Igen en utrolig spændende tur med to veloplagte guider.

Vesthimmerlands Museum har vist opadgående positiv udvikling på næsten alle områder.

- Starten på dette års sæson gik mere planmæssigt og velovervejet end den hurtige opstart i sæson 2013.
- Besøgstallet vil overstige sidste års.
- Støtteforeningens medlemstal er mere end fordoblet og er nu oppe på 150.
- Facebook gruppen har nået 95 medlemmer.
- Støtteforeningen har pr. 01.05 fået tildelt en bestyrelsespost i Vesthimmerlands Museums bestyrelse.
- Støtteforeningen har i år til Stenaldercentret ”sponseret” et brugt kølefryseskab, 10 termokander, 1 håndmixer, reparation af havetraktor og en annoncering i 10.000 ”Lomme-pas” i forbindelse med Golfturneringen i Gatten.

Der, hvor der stadig er udfordringer, er på centrets driftstøkonomi – vi har visioner om meget mere end der p.t. er finansielle muligheder for.

Der søges selvfølgelig midler alle mulige steder, og vi er fortrøstningsfulde. Lidt mere assistance fra medlemmerne til de praktiske opgaver, vil være rigtig

godt, så hvis du/I af og til har lidt tid i overskud til diverse små- opgaver, hører vi meget gerne fra dig/jer. Starten på dette års sæson gik mere planmæssigt og velovervejet end den hurtige opstart i sæson 2013.

Der har været tid til at ansætte receptions- og butikspersonale og til at indrette den nye ”centerbutik” med et rigtig godt resultat.

En landskabsarkitekt har hjulpet med at skabe visioner for det udendørs areal med flinteværksted, pileværksted, afgrøder, dyrehold, vandløb og en større sø med stammebådssejlads, legeareal og meget mere, så nu mangler vi ”kun” finansieringen af disse visioner, og det arbejdes der som nævnt uophørligt på.

Hvad har vi lavet forår/sæson?

Før og under sæsonen har foreningens bestyrelse og enkelte medlemmer arbejdet med *opfriskning af lokaler og in-*

ventar, træfældning/beskæring/oprydning udenfor, afholdelse af Sct. Hansarrangement sammen med Borgerforeningen og Ertebølle Strand Camping, hjulpet til med rundvisninger og børneaktiviteter for grupper på centret, lavet/serveret mad for grupper, daglig deltagelse i sæsonen med diverse praktiske opgaver, etableret et fårelaug på 14 medlemmer og indkøbt fire får og to lam.

Fårene er ægte ”Ertebøllefår”, som oprindeligt kommer fra Ertebølle.

Ertebøllefårene ankommer

Vinterprogram 2014/2015

Det er fortsat Støtteforeningens hensigt at vi, i et vist omfang og gerne i samarbejde med f. eks. Borgeren, kan stille Stenaldercentrets lokaler til rådighed for lokalsamfundet i Ertebølle i vinterhalvåret.

Det kunne være til etablering af forskellige laug, som mødes ugentligt igennem vinteren og måske foredragsaftener.

Program/tilbud for vintersæson vil blive lagt på vores hjemmeside.

For alle, der anvender Facebook, vil det være en god idé at melde jer til vores gruppe, bl.a. fordi vi her løbende giver hurtig og aktuel information om foreningens aktiviteter.

Facebook adressen er:

<https://www.facebook.com/groups/stenaldercenter/>

Lige nu

I forbindelse med det store Golfarrangement i Gatten i uge 33 ville vi gerne trække folk fra Gatten til Ertebølle, og derfor arrangeredes der tre guidede busture gennem det smukke vesthimmerlandske landskab.

Turen førte fra hede til fjord og undervejs blev der fortalt om kirker, klostre, herregårde, stationsbyer, landsbyliv, fortidsminder, nutidskunst og meget mere. Det blev en rejse gennem 10.000 års historie.

Eneste stop holdtes i Ertebølle med frokostpause, hvor der - mod betaling - var mulighed for at nyde et måltid stenalderkost.

Turguide: Museumsdirektør Broder Berg.

Per Frederiksen
Formand for Støtteforeningen

Lokalhistorisk Arkiv for Løgstør og Omegn

Torvegade 6, 9670 Løgstør
åben: torsdage kl. 14.00 - 17.00
tlf. 99 66 84 10

www.logstor.lokalarkiver.dk

lokalhistorisk-arkiv@vesthimmerland.dk

Arkivet har til huse i ejendommen Torvegade 6. Lokalerne indeholder rum til magasiner, kontor samt læsestue for arkivets gæster.

Vi har en stor samling af mange forskellige ting, som kan være med til at fortælle om Løgstør og Omegns fortid, om mennesker, gader, bygninger, begivenheder m.v.

Dette skyldes en stor indsats af arkivets nu afdøde leder, bibliotekar N. H. Lindhard, der i hele sin tid som leder af Løgstør Bibliotek har opbygget den største del af samlingen og registreret effekterne. Men også i de senere år, hvor arkivet har til huse i de nuværende lokaler, er samlingerne forøget væsent-

ligt.

Der foregår samtidig en registrering på edb, idet effekterne registreres i databaseprogrammet ARKIBAS, et system man har valgt fordi en væsentlig del af landets lokalarkiver har indført dette. Derved opnår man den fordel, at man som bruger via edb kan foretage søgninger efter oplysninger på alle Danmarks arkiver, som registrerer deres arkivalier i ARKIBAS.

En meget stor del af vort billedmateriale er tilgængelig på Arkibas, der kan besøges via vores hjemmeside

www.logstor.lokalarkiver.dk

Det drejer sig om ca. 33.000 billeder af personer og lokaliteter fra vort område. Vi har fornøjelsen af, at vores hjemmeside benyttes af personer fra hele verden.

Arkivet råder over mange hylde-meter skrevne arkivalier, der rummer et væld af vidnesbyrd om byen og egnens historie.

Heraf stammer en væsentlig del fra privatpersoner, foreninger og virksomheder. Men en del kommer også fra kommunale arkivalier fra udvalg, råd, forvaltninger og institutioner.

Virksomhedsarkiver består typisk af regnskaber, korrespondance og forhandlingsprotokoller.

Foreningsarkiver er typisk vedtægter, forhandlingsprotokoller, regnskaber, medlemsfortegnelser samt materiale fra

arrangementer og mærkedage i foreningens liv.

Vi har derudover en pæn samling af **bøger om lokale forhold, lokalhistorie og historie generelt.**

Endvidere har arkivet overtaget **Skjoldborg-samlingen** fra Løgstør Bibliotek - en samling, der omfatter Johan Skjoldborgs samlede værker, flere i første udgaver, samt mange senere udgaver. Derudover er der en stor samling af billeder og udklip om Johan Skjoldborg. Samlingen er landets største.

En meget populær samling er avissamlingen, der omfatter samtlige eksemplarer af **Løgstør Avis** fra den første avis den 1. april 1882 til avisen blev fusioneret med Nordjyske Stiftstidende i 1999.

Derudover omfatter avissamlingen: **Vesthimmerlands Folkeblad** fra 1971 **Aalborg Stiftstidendes lokalsider** fra 1974

Løgstør Bladet fra 1977

Fredags Avisen fra 1999

Endvidere findes en samling af avisudklip fra aviserne gennem årene.

Arkivet er i besiddelse af en del **lydbånd, hvor ældre borgere i kommunen har givet erindringsinterviews.** Endvidere er der en mindre samling af **videofilm om lokale begivenheder.**

Arkivets læsestue er åben på samme tid som arkivets åbningstid. Her forefindes læseapparater til mikrofilm og mikrofilmche, såvel til kirkebøger som aviser.

Medarbejderne på arkivet vil være behjælpelige med at finde de ting i samlingerne, som kan være af interesse for den enkelte. Der er mulighed for at få lavet kopier af fotos og kopier af avisartikler m.v. mod en mindre betaling.

I læsestuen er der ophængt et udvalg af **malerier** fra arkivets samlinger. Det er billeder med **lokale motiver malet af lokale borgere.**

For øjeblikket er der 10 medarbejdere, der lægger et godt stykke frivilligt arbejde på arkivet.

Finn Jensen

Lokalhistorisk Arkiv Aars

Lokalhistorisk Arkiv Aars har til huse i kælderen under den "gamle" museumsbygning. Her findes et stort materiale af dokumenter og billeder om enkeltpersoner, lokaliteter, bygninger, foreninger og begivenheder, samt en

stor samling af avisudklip vedrørende lokalhistoriske emner.

Du er altid velkommen, hvad enten du vil studere lokalhistorie, stille spørgsmål eller aflevere materiale. Vi modtager gerne alle former for arkivalier, som f.eks. skøder, eller andre papirer, der har tilhørt privatpersoner, firmaer og foreninger, herunder regnskaber, protokoller eller fotografier. De behø-

ver ikke at være gamle. Det bliver de, hvis arkivet får lov til at gemme dem. Giverne bestemmer, hvilke klausuler, der lægges på materialet.

Arkivet har åbent hver tirsdag fra kl. 15 til 17.

Henvendelse kan rettes til museumsinspektør Kim Ørsted Iversen, tlf. 98 62 35 77

eller pr. mail: ki@vmus.dk

(stiftet 20.03.2012)

Bestyrelsen

v/Carsten Byrialsen, Løgstør (formand).

cby2701@gmail.com

Program for 2. halvår 2014

Onsdag den 13/8 var der foredrag på Farsø Skole med emnet: *Der oppe i venstre hjørne, om bestilling af arkivalier via Daisy v/ Erik Kann (FU)*

Foredrag på Farsø Skole

Onsdag den 27/8 var der medlemsmøde på Farsø Skole.

Tirsdag den 9/9 kl. 9.00

Tur til Landsarkivet i Viborg

Samkørsel forsøges så vidt muligt arrangeret. Oplys ved tilmelding, om du er selvkører, hvor mange du evt. har plads til i bilen, eller om du ønsker kørelejlighed.

Kaffe og brød medbringes.

Onsdag den 24/9 kl. 14.00-17.00

Netcafe for Slægtsforskere (Medbring evt. computer)

Løgstør Gl. Skole, Østergade 5 1.sal (i gården)

Få hjælp til kildesøgning, pc-proble-

mer, slægtsforskerprogram, internet søgning m.m.

Onsdag den 8/10 kl. 19.00

Medlemsmøde

Farsø Skole, indgang fra hovedindgangen på C.R. Brixvej og oppe på 1. sal. Forfædrenes bolig: Vi følger en familie, der beboede samme husmandssted gennem godt 100 år, og finder oplysninger om boligens udseende og indretning via fæstepapirer, brandtaksationer, skifter, matrikel- og landkort samt andre kilder.

v/**Peter Olsen**

Opdeling i grupper efter behov.

Diverse søgninger på nettet, gotisk skrift, hjælp til tydning af egne "fund" på AO eller ting på papir.

Daisy bestillinger til Landsarkivet
01.11.2014

Onsdag den 22/10 kl. 19.00

Foredrag i Mormonkirken i Aalborg

Riishøjsvej 20, 9000 Aalborg.

Emne: Mormonernes hjemmeside

FamilySearch

v/ Peter Højvang Christensen

Lørdag den 1/11 kl. 9.00

Tur til Landsarkivet i Viborg

Samkørsel forsøges så vidt muligt arrangeret. Oplys ved tilmelding, om du er selvkører, hvor mange du evt. har plads til i bilen, eller om du ønsker kørelejlighed.

Onsdag den 12/11 kl. 14.00-17.00

Netcafe for Slægtsforskere (Medbring evt. computer)

Løgstør Gl. Skole, Østergade 5 1.sal (i gården)

Få hjælp til kildesøgning, pc-problemer, slægtsforskerprogram, internet-søgning m.m.

HUSK HUSK HUSK HUSK HUSK

Tilmelding til alle arrangementer senest dagen før til en af nedennævnte, husk kaffe og brød (undt. 22/10):

Carsten Byrialsen, Løgstør,

tlf. 2968 3441,

mail: cby2701@gmail.com

Lis Thomsen, Aars, tlf. 6092 3806,

mail: aage.lis.thomsen@gmail.com

Bodil Klitgaard, Farsø, tlf. 6126 1465,

mail: bodil461@hotmail.com

Vi samarbejder med Ældre Sagen vedr. slægtskurser (Løgstør og Aars). Det vil foregå i Ældre Sagens regi.

Se aktivitetskalender for Ældre Sagen.

Kontingent 200 kr. pr husstand

Hjemmeside:

<http://vesthimmerlandslægt.dk>

Udstilling på Vesthimmerlands Kunstmuseum

Efterårsudstilling:

Vesthimmerlands Kunstforening

Fernisering søndag d. 12. okt. kl. 14

Fri entre v. fernisering

Udstillingen omfatter:

*maleri, grafik, skulptur, raku keramik,
stentøj og hestehårssmykker*

Følgende 12 kunstnere udstiller:

Lillian Birkemose, Risskov
Christina Rantil Smith, Bjerringbro
Ann-Kerstine Nielsen, Svendborg
Mette Mailund Strong, Galten
Birgitte Skallgård, Risskov
Per Eli Stenderup, Sønderød
Jørn Erik Nielsen, Frederikshavn
Karin Olesen, Viborg
Jeanette Rubani, Vodskov
Lis Roland, Hadsund
Ruth Horn, Ulstrup

Udstillingen slutter lørdag d. 15. nov.

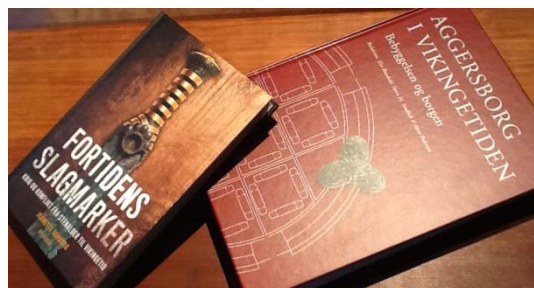

Birgitte Skallgård

Nye varer på hylderne

I løbet af de sidste par måneder har **museumsbutikken** fået nye varer ind i sortimentet.

Af litteratur kan der bl.a. købes den højaktuelle bog ”Aggersborg i vikingetiden”, ”Fortidens slagmarker” og bøger om tidligere tiders broderi (ind til 5/10).

Derudover forhandles reproduktioner af både smykker og glas, det elegante salatsæt fra hornvarefabrikken, ”vikingemagneten” til køleskabet, Anita Houvenaeghels flotte kort, Per Kirkeby plakater og meget mere.
Kig ind og lad dig inspirere.

HUSK KIRKERUNDVISNINGER

se hjemmesiden!

Museets og Museumsforeningens efterårsprogram

Lange linjer i dansk historie fra 1814 til 1920

– set fra Vesthimmerland

v/ Thorkild Nielsen

Mandag den 6. oktober kl. 19.30

Museumsbygningen

Foredraget starter med forudsætningerne for tabet af Norge i 1814 og fører os videre over Første Slesvigske Krig, Grundlovens vedtagelse i 1849, tabet af hertugdømmerne efter Anden Slesvigske Krig, Første Verdenskrig til Genforeningen i 1920.

Emnerne fremlægges i et vesthimmerlandsk perspektiv for at demonstrere, at nogle af de største begivenheder i 200 års dansk historie også satte sig spor i det vesthimmerlandske.

Som eksempler kan nævnes konsekvenserne for de vesthimmerlandske bønder ved skudehandelens ophør efter tabet af Norge, konsekvenserne af det rendsburgske slaveoprør i Vesthimmerland under Første Slesvigske Krig, Slaget ved Lundby under Anden Slesvigske Krig, Vesthimmerland under første Verdenskrig og Genforeningen i 1920. Foredraget slutter med at trække tråde frem til Anden Verdenskrig og Danmarks besættelse 1940-1945.

Varighed: ca. 90 min. ekskl. pause.

PowerPoint understøttet.

Entre for medlemmer: 40 kr.

Ikke medlemmer: 60 kr.

Aggersborg – bebyggelsen ved Limfjorden og Verdens største vikingeborg

v / Else Roesdahl

Tirsdag den 4. november kl. 19.30

Museumsbygningen

Vi er meget stolte over at kunne byde velkommen til Else Roesdahl, Professor emerit., Middelalder- og Renæssancearkæolog, Aarhus Universitet. Else Roesdahl er et af ”de store navne” i dansk arkæologi med en lang række bøger og publikationer bag sig. Else Roesdahl har været en central person i de seneste års undersøgelser af de danske vikingeborge og Aggersborg i særdeleshed. Hun skriver som introduktion til sit foredrag:

Omkring år 975 anlagde kong Harald Blåtand en mægtig borg ved Limfjorden på et strategisk vigtigt sted, hvor der siden vikingetidens begyndelse havde ligget en samling gårde. Borgen var en af de såkaldte trelleborge: cirkulære ringborge med en præcist udstukket grundplan, der alle er fra samme tid og kun kendes i Danmark. Store udgravninger siden 1945 har givet et væld af oplysninger om Aggersborg, og resultaterne er fremlagt i en nyligt udkommet bog. De giver et

usædvanligt indblik både i forholdene her og i vikingetidens dagligliv samt nye forståelser af Danmarkshistorien i denne brydningstid og i de politiske og kulturelle forbindelser med Europa.

Entre for medlemmer: 40 kr.

Ikke medlemmer: 60 kr.

Tro og overtro – i fortid og nutid

v/ sognepræst Troels Laursen

onsdag den 1. oktober kl. 19.30

Museumsbygningen

I middelalderen var danskerne katolikker. Man troede på Gud, Djævelen, Jomfru Maria og helgenerne. Men troede også på havfruer og havmænd. Tro var overtro. Troen var helt naturlig del af det at være menneske og det var vigtigt at overholde kirkens og Guds love. Det kommer Troels Laursen naturligvis ind på; men vil også trække linjer frem til nutiden. Her forbinder vi måske overtro med den sorte kat der løber over vejen eller det at være 13 til bords. Mange af disse ting har rod i kristendommen

Entre for medlemmer: 40 kr.

Ikke medlemmer: 60 kr.

Arrangementet afholdes i samarbejde med Vesthimmerlands Folkeuniversitet

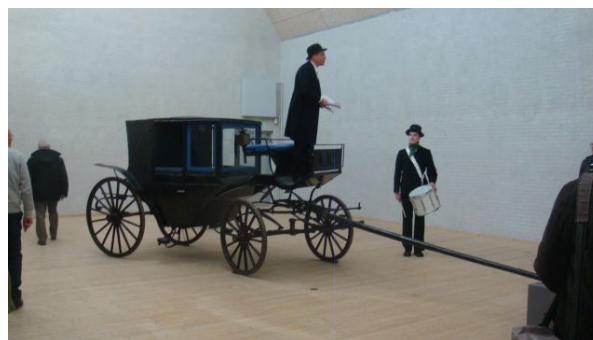
Årbogsudgivelse

Som tidligere år bliver der udgivelse af såvel museets årbog som de lokalhistoriske foreningers årbog i november måned – og mon ikke der også i år vil være en lille overraskelse i form af underholdning af en eller anden art.

Så mød op til en hyggelig eftermiddag og få jeres årbøger gratis (en del af jeres medlemskab af Museumsforeningen) med hjem.

Se opslag på museets hjemmeside.

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

Årbogsudgivelse 2010

Besøg på en arkæologisk udgravning

I løbet af efteråret vil der i lighed med tidligere år blive besøg på en aktuel arkæologisk udgravning.

I øjeblikket vides ikke hvor, men der vil også her blive opslag på museets hjemmeside, så følg annonceringen.

FIRMAMEDLEMSKAB

Vi er meget glade for, at en række lokale virksomheder støtter museumsforeningen med et firmamedlemskab, som giver firmaet mulighed for en gratis rundvisning på museet for deres medarbejdere.

Det muliggør også udgivelsen af dette medlemsblad uden annoncer.

Derfor opfordrer vi til at støtte følgende virksomheder:

AARS AVIS,
Himmerlandsgade 150, Aars

VINTORVET v/ Thomas Skriver,
Himmerlandsgade 48, Aars

AARS FARVEHANDEL ApS,
Himmerlandsgade 88, Aars

SPAR NORD,
Himmerlandsgade 70, Aars

**HINRICHSSEN ApS. GULD - SØLV
- URE - OPTIK,**
Himmerlandsgade 58, Aars

NCO BYG A/S,
Vestvej 5, Aars

DATHOPRINT ApS v/Kasper Dahl,
Industrivej 93, Aars

EXPERT v/Jesper Nielsen,
Himmerlandsgade 57, Aars

JUTLANDER BANK,
Markedsvej 5-7, Aars

ARKITEKTFIRMAET,
Oustrupvej 28, Aars

TURBOVEX A/S,
Industrivej 45, Aars

STUBBERUP A/S,
Industrivej 91, Aars

**DANSKE ANDELSKASSERS
BANK A/S,**
Kimbregården, Søndergade 22, Aars

**ADVOKATFIRMAET BINDSLEV
& KJELDSEN Aps,**
Himmerlandsgade 109, Aars

BOG OG KONTOR,
Søndergade 31D, Aars

Vesthimmerlands Museumsforening

En støtteforening for Vesthimmerlands Museum. Den yder årlige tilskud til museets drift. Foreningen arrangerer foredrag og ekskursioner mv. om egnens historie fra oldtid til nutid.

Medlemskabet giver gratis adgang til alle museets udstillinger - også kunstudstillinger - og rabat ved deltagelse i arrangementer. Medlemmerne holdes orienteret gennem dette medlemsblad, der udkommer to gange om året.

Og ikke mindst – medlemmerne får årbøgerne fra Vesthimmerlands Museum og Lokalhistorisk Forening gratis, hvis man selv henter dem på museet.

Medlemskontingent:

Personligt: 100,00 kr.
Husstand: 150,00 kr.
Virksomhed: 400,00 kr.

Henvendelse om medlemskab til kassereren, formanden eller i receptionen på museet.

Kontingent kan betales i receptionen og medlemskort udstedes.

Medlemmer, der benytter netbank eller girokort til indbetaling, kan - hvis de sender frankeret svarkuvert til kassereren - få tilsendt medlemskort, eller ved oplysning af mailadresse, få tilsendt medlemskort på mail.

Kontingent bedes indbetalt senest 1. marts.

Foreningens kontonummer er:

9217 – 0001544411

Girokonto: 73 81914443

Der kan også betales i receptionen på museet.

Det elektroniske nyhedsbrev

Det elektroniske nyhedsbrev fra Vesthimmerlands Museum når ud til flere og flere. Nyhedsbrevet udsendes en gang månedligt og beretter om helt aktuelle ting fra museet og foreningen. Det er en rigtig fin måde at følge med i de mange aktiviteter på museet, som udgravninger, undersøgelser, forskningsprojekter, museumsundervisning, andre formidlings tiltag mm

Hvis du ikke allerede er tilmeldt, så send endelig en e-mail til Annie og bed hende sætte dig på listen:

an@vmus.dk

Bestyrelsen

Formand:

Hardy Jensen tlf. 29 62 02 24

hardyjensen@email.dk

Næstformand:

Egon Jensen tlf. 40 82 25 55

jensen.hornum@gmail.com

Kasserer:

Bente Høj Jensen

bhj@aars.dk

Sekretær:

Susanne Appel

susappel0@gmail.com

Redaktør:

Sonja Marcussen

sonja.k.marcussen@gmail.com

Bestyrelsesmedlemmer:

Ulla Østerbye

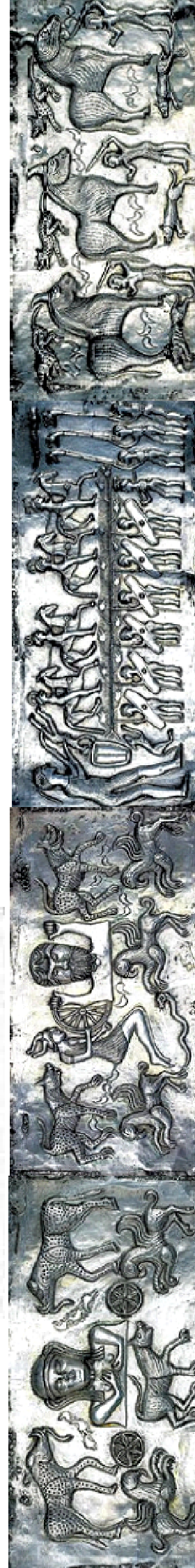
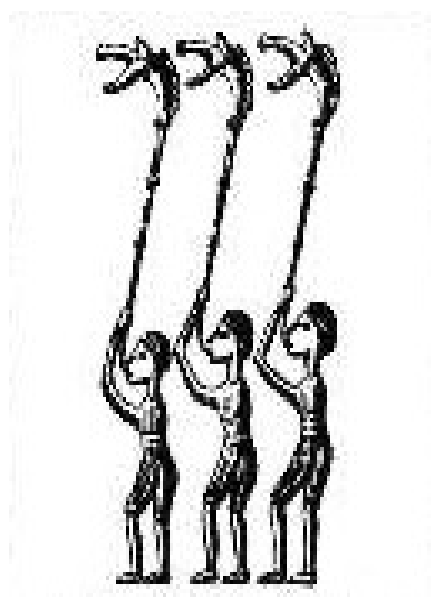
ulla.oesterbye@gmail.com

Jens Bøckhaus

jensboeckhaus@gmail.com

Gerfried Langer

gerfried.langer@gmail.com

VESTHIMMERLANDS MUSEUMSFORENING